

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2017.G.21, 18 oktober 2017

Bladluizen in wintergranen Toestand 16-17 oktober 2017: Hoge tot zeer hoge aantastingsgraad van bladluizen!

Op 16 en 17 oktober werden door het LCG op enkele locaties de eerste bladluistellingen uitgevoerd. Deze zijn de start van de wekelijkse bladluistellingen in de wintergranen voor dit najaar. Echter op veel locaties is pas gezaaid en staat de gerst net of nog niet boven.

De eerste tellingen werden uitgevoerd in de provincies West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Limburg. De waarnemingen gebeurden op 4 percelen wintergerst met een tolerant ras en 2 percelen vroeggezaaide wintertarwe waarvan het zaaizaad niet behandeld was met een insecticide.

WINTERGERST (percelen tolerante rassen dwergvergelingsvirus)

Waarnemingsplaats	Zaadatum	16-17 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelingsstadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Limburg Kerkom-bij-Sint-Truiden	30 september	2 ^e blad	51,9%	1,0	niet beschermt, grenzend aan plantages
Vlaams-Brabant Tielt-Winge	27 september	2 ^e blad	54,0%	1,0	grenzend aan maïs, wintergranen, gras en bos
West-Vlaanderen Zuid-Oostelijk gedeelte Helkijn	12 september	3 ^e blad	27,7%	3,0	naast maïsstoppel
Zuid-Westelijk gedeelte Brielen		1 ^e blad	5,8%	1,0	grenzend aan bos

WINTERTARWE (percelen zonder insecticidebehandeling)

Waarnemingsplaats	Zaadatum	16 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelingsstadium wintertarwe	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
West-Vlaanderen Zuid-Oostelijk gedeelte Helkijn	7 oktober	1 ^e blad	4,3%	2,2	naast maïs en bos
Otegem		1 ^e blad	24,2%	2,6	niet beschermt, naast suikerbieten

Op de opgevolgde percelen wintergranen (wintergerst en wintertarwe) bleek op 4 van de 6 percelen een hoge tot zeer hoge bezettingsgraad van bladluizen voor te komen, nl. :

- van 24,2% (wintertarwe pas in het 1 bladstadium, Otegem, provincie West-Vlaanderen)
- tot maar liefst 51,9% (wintergerst in het 2 bladstadium, Kerkom-bij-Sint-Truiden, provincie Limburg) en 54% (wintergerst in het 2 bladstadium, Tielt-Winge, provincie Vlaams-Brabant) van de planten bezet met minstens 1 bladluis!

Hieruit blijkt dat ook reeds in het stadium 1^e blad er al een hoge bladluisdruk kan vastgesteld worden, zoals dit het geval is op het perceel wintertarwe te Otegem (provincie West-Vlaanderen).

Op de overige 2 percelen die in het stadium 1^e blad stonden was 4,3% (wintertarwe Helkijn, provincie West-Vlaanderen) en 5,8% (wintergerst Brielen, provincie West-Vlaanderen) van de planten bezet met minstens 1 bladluis.

Het gemiddeld aantal bladluizen per plantje varieert van 1 tot 3. Per perceel kan de aantasting per plant uiteraard nog sterk variëren.

Het warme weer van de laatste dagen vertaalt zich onmiddellijk in een sterkere bladluisdruk.

Ook in Wallonië worden belangrijke bladluisluchten waargenomen. Op 2/3 van de waarnemingsvelden zijn tussen 12% en 42% van de planten bezet met minstens één bladluis, terwijl op 1/3 van de waarnemingsvelden minder dan 10% van de planten bezet is met minstens 1 bladluis (Bron: CADCO-Actualité-Céréales 17 octobre 2017).

Ook in Noord-Frankrijk worden intensere bladluisluchten vastgesteld en is er een verhoogd risico (Bron: BSV Grandes Cultures Hauts-de-France, 17 octobre 2017).

BESLUIT (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

1. Percelen met gebruik van zaaizaad zonder insecticidebehandeling

Bij gebruik van ZAAIZAAD ZONDER INSECTICIDEBEHANDELING is het ABSOLUUT NOODZAKELIJK ALLE PERCELEN WINTERGRANEN (wintergerst, wintertarwe, triticale, spelt) TE CONTROLEREN VAN BIJ DE OPKOMST OP DE AANWEZIGHEID VAN BLADLUIZEN. Deze perceelcontrole is absoluut noodzakelijk indien de omstandigheden gunstig zijn voor de bladluisaantasting zoals bij vroege zaai, graanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden (zeker ook laat geoogste maïsvelden!), aanhoudend zacht weer, beschut gelegen wintergraanpercelen, aanwezigheid in de directe omgeving van grassen, Japanse haver als groenbemester en graanopslag.

Vooraf gaand aan de omgeving van maïs moeten zeer goed opgevolgd worden. In percelen waar de opkomst van de granen zich vóór de maïsoogst situeert, is het zeer belangrijk de bladluisdruk goed op te volgen. Tijdens de maïsoogst (zeker bij mooi weer) kunnen de bladluizen zich namelijk massaal verplaatsen naar de graanpercelen. Waakzaamheid is in deze situatie zeker geboden!

De volgende dagen wordt het minder warm dan het voorbije weekend maar de temperaturen overdag en 's nachts blijven vrij zacht. Het wordt wat wisselvalliger en meer winderig maar controle op de aanwezigheid van bladluizen is noodzakelijk.

In de herfst wordt een bladluisbehandeling aanbevolen vanaf het moment dat 5% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen, m.a.w. 5 planten op 100 planten (Bron: Livre Blanc "Céréales"-september 2014). In Vlaanderen zijn er evenwel geen cijfers voor handen omtrent de virulentiegraad van de bladluizen.

2. Rassen wintergerst tolerant ten aanzien van het dwergvergelingsvirus

De rassen wintergerst die tolerant zijn ten aanzien van het dwergvergelingsvirus (Rafaela, Domino, ...) moeten niet met een insecticide behandeld worden, zelfs al worden er bladluizen waargenomen.

WERKWIJZE BLADLUISTELLINGEN IN WINTERGRANEN (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

Voor de controle op de aanwezigheid van bladluizen in het veld kunnen volgende methodes gebruikt worden:

- **Methode 1:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **planten willekeurig verspreid over het veld**, maar tenminste op één meter afstand van elkaar.

De aanwezigheid van bladluizen wordt genoteerd op ten minste 200 planten. Hierbij wordt zowel het aantal gecontroleerde planten, als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is genoteerd. De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

- **Methode 2:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **meerdere vaste plaatsen verspreid in het veld** (voorbeeld meerdere rijen van 1 à 2 m lengte uit te zetten met piketjes, verspreid over het perceel). Bij de eerste telling dient men zowel het aantal gecontroleerde planten als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, te noteren. Vanaf de tweede telling moet dan enkel het aantal planten met aanwezigheid van luizen genoteerd worden (tenzij er tussen de eerste en tweede telling nog verdere opkomst van het graangewas is geweest, dan moet opnieuw het aantal gecontroleerde planten geteld worden).

De aanwezigheid van bladluizen wordt genoteerd op ten minste 400 planten. De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

Aandachtspunten bij de bladluistellingen:

- De aanwezigheid van bladluizen dient zeer nauwkeurig en voorzichtig (oplettend dat de bladluizen niet afvallen van de graanplanten of wegvliegen) gecontroleerd te worden, namelijk:
 - de bovenkant én de onderkant van de bladeren
 - het hartje van de bladeren zeer openen; de blaadjes zeer openvouwen indien deze nog opgerold zijn!
 - de oksel tussen de stengel en blad zeer openen
 - de stengel tot tegen de grond controleren!
 - ook de stengelbasis tot onder de grond. Dit is des te meer nodig bij koud(er) weer. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau. Dit gebeurt buiten de uitgezette telzones indien gewerkt wordt met methode 2.
- Bladluizen kunnen aanwezig zijn:
 - in verschillende grootte, zelfs zeer klein dit betekent dat er zeer goed van dichtbij moet gekeken worden!
 - in verschillende kleur (lichtgroen, donkergroen, bruinachtig in functie van de soort bladluis)
- De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel. In een perceel kunnen de bladluizen heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- De bladluistellingen gebeuren bij voorkeur tijdens de warmste uren van de namiddag.

VOLGEND BERICHT: 25 oktober 2017

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij,
Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting

De LCG-waarschuwingsberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, Team Voorlichting
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep toegepaste biowetenschappen, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas